

Bootje varen, theetje schenken

Hoewel de zonnepont flink overhelt houdt de kerkenraad van Oudega droge voeten.

Boonstra, Brugman & Bosker.

De zonnepont van Suwâld maakt geen geluid en slurpt geen diesel of benzine. Dat is niet alleen leuk voor het milieu maar ook voor Ok en Wil Bosker. Want de 'Schalkediep' vaart voor hun huis aan het Prinses Margrietkanaal heen en weer en als je dan lekker rustig in je tuin wilt zitten, heb je weinig behoefte aan een voortdurend voorbijronkende pont, grapt Ok.

B&B knikken begrijpend en proberen intussen te ontdekken wat kapitein Ok doet met de hendels waarmee hij de pont bestuurt. Zo op het oog stelt het niks voor, een klein stuurwiel en twee hendels, eentje vooruit en eentje achteruit. Maar er zit geen rem op de pont. Aanleggen is een kunstje: op tijd in de achteruit en dan de touwen om de meerpalen mikken.

In het veerhuis legt vrijwilligster Sjoukje Nijboer uit hoe het koffiezetapparaat werkt. En het tosti-ijzer en de magnetron. Hoe je gehaktballen en saucijzenbroodjes opwarmt, in hun speciale magnetronverpakking. Want de kiosk heeft geen frituur. Wel een grote voorraad ijsjes en een schuimopklopper voor de cappuccino. Een cadeau van een dankbare klant.

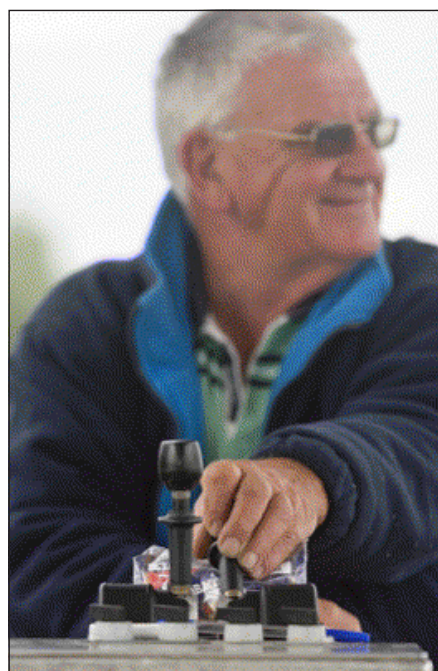
Maar Ok, die hem al even probeerde, waarschuwt: bij hem zaten de spetters op het kraakheldere plafond. B. weet het weer beter. „Het is net een elektrische tandenborstel”, roept ze enthousiast. Waarna de cappuccino royaal de beker uitklost.

Buiten klinkt het geluid van een bel. Aan de overkant van het kanaal staan de eerste klanten. B&B varen mee. Ze gooien de trossen los en kiezen samen met Ok het ruime sop. Zo'n 350 meter verderop staan een stuk of acht fietsers al te wachten.

De kerkenraad van Oudega is vandaag samen op weg, voor een puzzelfiets-tocht door de omgeving. Dit is de eerste ploeg. En dat is meteen de slimste, zeggen ze zelf. Want zij nemen tenminste de pont om over het kanaal te komen, de rest zal volgens hen wel komen zwemmen.

En de man in het geruite overhemd, die met het volgende groepje komt aanfietsen en nu moet wachten, dat is de dominee. Die hebben ze er alvast uit gefietst, stellen ze tevreden vast. Eenmaal aan de Suwâldster wal pakken de acht de routebeschrijving erbij: op naar de Houten Seage. Dan moet je door Suwâld en dan richting Tytsjerk, verklaapt B. Andere B. wil koffie verkopen, maar de kerkenraad zit al weer in het zadel.

Ok zet nu dertien Oudegasterters in een

Schipper Ok.

B. in een dienstbare rol.

keer over. De pont helt angstwekkend over, B. krijgt visioenen van de Herald of Free Enterprise en de Titanic. Maar de hele kerkenraad houdt droge voeten en wielen. Daarna wordt het stil, de goudglimmende bel zwijgt.

Op het terras blijft het druk. Wil Bosker komt kijken of het allemaal goed loopt. Welja, B&B verkopen koffie, thee en ijsjes. Niemand wil een gehaktbal of een tosti, dus moeilijk wordt het niet. En van de opklopper blijven ze angstvallig af. B. neemt een koekje, andere B. koopt een Snickers.

Jan en Aechje Hulder zitten ook buiten. Aechje is vrijwilliger in de kiosk. Jan zit in het bestuur. Ze zijn verknocht aan de pont. Voor het seizoen begint, maken ze samen het veerhuis schoon, binnen en buiten. Aechje: „Ik mei hijr sa graach wêze, it is gewelddich. Set der mar in ferdjipping op, dan gean wy der wenjen.” Zonnepont Schalkediep vaart al weer twaalf jaar heen en weer. Maar Suwâld had veel eerder een 'oerset'. In oude documenten wordt gesproken over een overzet, die in 1645 van een vader op zijn twee kinderen overging. Vervolgens

namen de kerkvoogden in 1726 de handel over en lieten ze een nieuw bijbehorend huisje zetten, met twee kamers. Ze werden apart verhuurd, het ene mét en het andere zonder recht van overzet. Die mét moest na een fikse brand in 1833 worden herbouwd.

Uiteindelijk werd in opdracht van de voogden in 1880 een compleet nieuwe herberg gebouwd, op de hoek van de Monnikenweg. In 1925 begonnen de zussen Anna en Eelkje Westerhof in deze herberg hun veerdienst. Zij roeiden met een schouw maximaal twee fietsen en

twee personen van de ene naar de andere kant.

In 1963 stopten ze met het legendarische Vaartzicht en Overzet. Maar Anna en Eelkje zijn niet vergeten, veel oudere klanten van de huidige pont halen herinneringen op aan de zussen. Het statige pand is in 1969 gesloopt. Het allereerste overzethuis, dat van die twee kamers, staat er nog wel.

Daarna bleef het dik dertig jaar stil aan het voeteneind van Suwâld, totdat Dorpsbelang de terugkeer van de pont op de agenda zette en Ok Bosker en dorpsgenoot Hans Visser benaderde. Samen met Nuon-ontwerper Anne de Groot, die ook in het dorp woonde, bedachten de drie een aluminiumboot op zonne-energie. Ze hadden daarmee een primeur, want de Schalkediep is de eerste zonnepont van Europa.

In april 1995 konden ze los. Gemiddeld worden er per seizoen bijna 15.000 wandelaars en fietsers overgezet. Een grote groep vrijwilligers, onder wie 22 schippers, houdt de pont in de vaart.

Anna en Eelkje deden er een kwartier over om van de ene naar de andere kant te roeien. De zonnepont doet er nog geen 5 minuten over. Maar als B. stuurt, duurt het langer. Want voordat ze snapt hoe de besturing werkt, ziggagt de pont door het water. En voor het aanleggen heeft ze ook wel twee rondjes nodig. Als de pont eindelijk strak voor de wal ligt en de touwen om de meerpalen kunnen, gaat de bel. De laatste klant van de dag staat aan de overkant.

Ok vaart er op topsnelheid heen. Omdat er een onweersbui dreigt, neemt de eenzame fietser tijd voor een koffiepauze. Hij is vanuit Goutum via Earnewâld nu voor het eerst van zijn leven over het water in Suwâld beland. Het is raar, zegt hij, dat je de leukste dingen vlakbij zo laat opmerkt. Als de bui overdrijft, springt hij snel op zijn fiets. Maar hij komt terug, verzekert hij.

Om 18.00 uur koersen B&B met Ok en Wil naar de overkant. Ze halen de bel op. B. schroeft het loodzware ding los. Andere B. vaart terug. Hmm, helemaal niet slecht. Maar zij heeft dan ook alle tijd gehad om op te letten. Kapitein Ok, tevens havenmeester van Suwâld, loodst de pont naar zijn vaste steek. Daar legt Wil hem aan de stroom, om de accu's nog wat extra bij te laden. Het geld en de vuile was gaan mee. Morgen is er weer een vaardag.

Vaartijden Schalkediep tot en met 16 september: hele week van 10 tot 18 uur. Van 17 - 30 september: vrij, za en zo van 10 - 18 uur. Overtocht: €0,80 per persoon

BOONSTRA & BRUGMAN
Werken voor de vrije mens. LC-verslaggevers Marja Boonstra en Gitte Brugman onderzoeken en ervaren wat het betekent om te werken voor vakantievierders. Dienstbaar en gediensig. Op het water en aan vaste wal, B&B doen mee.
Deel 3: Op de zonnepont.

Een middagje zonnepont. Bootje varen en koffie- en theeschenken. Hoe moeilijk kan dat nou helemaal zijn? B&B gooien de trossen los in Suwâld en zwalken over het Prinses Margrietkanaal.

Door Marja Boonstra
Foto's Gitte Brugman